

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE LITERE
CATEDRA DE LIMBA ROMÂNĂ ȘI FILOLOGIE ROMANICĂ

CURRICULUM
la unitatea de curs
INTRODUCERE ÎN LINGVISTICĂ

Ciclul I – studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii:

011 Științe ale educației / 023 Filologie

Codul și denumirea specialității: 0114.8 / 0114.10 *Limba și literatura română și
limba engleză/franceză; Limba și literatura franceză și limba engleză;*

Limba și literatura engleză și limba franceză/germană /

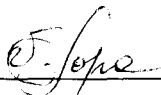
0232 Studiul limbilor 0231 Limbi străine

Forma de învățământ: cu frecvență

Autor: Gh. Popa,
prof. univ., dr.hab.

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de limba română și filologie romanică
Proces-verbal nr. 1 din 14 septembrie 2018
Șef interimar al Catedrei de limba română și filologie romanică

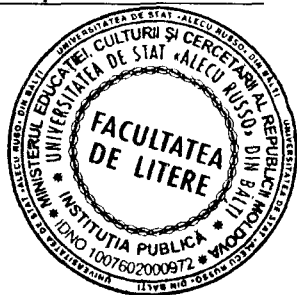

conf. univ., dr., Viorica POPA

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Litere
Proces-verbal nr. _____ din _____ 2018
Decanul Facultății de Litere

conf. univ., dr., Lilia TRINCA

Informații de identificare a cursului

Facultatea de Litere

Catedra de limba română și filologie romanică

Domeniul general de studiu: 011 Științe ale Educației

Domeniul de formare profesională la ciclul I: 0114. Formarea profesorilor

Denumirea specialității: 0114.8/0114.10 Limba și literatura română și limba engleză; Limba și literatura română și limba franceză; Limba și literatura engleză și limba franceză/germană;

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab.	l.ind.		
F.01.O.001	5	150	30	14	30	76	E	Limba română

Anul și semestrul: anul I, semestrul I

Statutul: disciplină obligatorie

Integrarea cursului în programul de studii:

Introducere în lingvistică face parte din categoria disciplinelor fundamentale, obligatorii.

Scopul general al cursului constă în studierea (predarea-învățarea-evaluarea) fundamentelor teoretice ale lingvisticii, formarea aptitudinilor și a competențelor lingvistico-lingviale de bază ale specialistului.

Introducere în lingvistică constituie baza conceptuală a tuturor disciplinelor lingvistice studiate pe parcurs, fără de care viitorul specialist nu-și poate forma o imagine integră și veridică asupra problematicii lingvistice, asupra fundamentelor și pozițiilor ei conceptuale și, respectiv, nefiind gata, prin aceasta, să corespundă exigențelor domeniului în conformitate cu realizările de ultimă oră.

Cursul mai are menirea – în ansamblu, firește, cu alte discipline din planul de învățământ – să cultive studenților nu numai o atitudine pasiv-consumistă față de informațiile filologice, dar și deprinderi de gândire creativă, de activitate permanentă privind îmbogățirea și reînnoirea cunoștințelor.

Competențe prealabile:

- capacități de analiză a unităților de limbă de la diferite niveluri de limbă;
- capacități de înțelegere a sensului unui text;
- cunoștințe generale privind originea limbii române etc.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

Competențe profesionale:

CP.1.1 Identificarea și descrierea conceptelor, principiilor, teoriilor din domeniul lingvistic;

CP.2.2 Explicarea, interpretarea și specificarea conceptelor, teoriilor, metodelor specifice studiului limbilor;

CP.5.1 Definirea, descrierea și explicarea principalelor concepte, metode, teoriilor fundamentale specific documentării în domeniul traducerii;

C.P.6.2 Utilizarea unor noțiuni de istorie, cultură și civilizație pentru identificarea și explicarea elementelor care diferențiază fundamental anumite culturi și pot da naștere unor conflicte.

Competențe transversale:

CT1. Aplicarea, în varii contexte instructiv-educative, a principiilor, normelor și valorilor eticii profesionale.

Finalitățile cursului: cursul are drept finalitate formarea competențelor profesionale și transversale formulate mai sus.

La finalizarea cursului, studenții trebuie:

- să explice domeniul de studiu al lingvisticii;
- să reproducă conceptele-cheie ale cursului *Introducere în lingvistică*: limbaj, limbă, vorbire, semn lingvistic, funcție a limbii, act de vorbire ș.a.;
- să explice dihotomiile de bază: limbă – vorbire, sincronie – diacronie, sintagmatic – paradigmatic, semnat – semnificat, lingvistică internă – lingvistică externă;
- să descrie și să distingă caracteristicile principale ale unităților de bază ale limbii; să-și formeze o gândire lingvistică;
- să conștientizeze importanța disciplinei *Introducere în lingvistică* în formarea specialistului în domeniu;
- să-și formeze capacități și deprinderi de înțelegere științifică a limbii, de aplicare a normelor ei, de folosire corectă a limbii literare în comunicare;
- să-și dezvolte rigurozitatea gândirii și capacitățile analitice etc.

Conținuturi:

- a) tematica și repartizarea orientativă a orelor de prelegeri

Nr. /r.	Conținuturi	Nr. de ore	Bibliografie
1.	<p>Noțiuni despre lingvistică și obiectul ei de studiu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definiția tradițională a lingvisticii 2. Semnificațiile cuvântului „limbă” 3. „Conceptele” de limbă 4. Conceptul de comunicare 5. Conceptul de limbaj 6. Conceptul de vorbire 7. Conceptul de limbă 8. Conceptul de lingvistică 	6	<p>Bidu-Vrânceanu <i>et alii</i>, 126-127, 292-295, 573. Coșeriu 1995: 13-48; Munteanu, 11-19; Popa 1995: 119-124</p>
2.	<p>Unitatea în diversitate a lingvisticii</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Arborescența” lingvisticii 2. Disciplinele lingvisticii 3. Ramurile lingvisticii 4. Prezentul lingvisticii – o stare de repaos iluzoriu 	6	<p>Coșeriu 1993: 67-74; Popa 2003: 84-90; <i>Tratat</i>, 34-39</p>
3.	<p>Planurile limbii și asimetria lor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Planul expresiei 2. Planul conținutului <ol style="list-style-type: none"> a) sensuri lexicale și sensuri gramaticale b) sensuri denotative și sensuri conotative 3. Asimetria planurilor 	2	<p>Berejan <i>et alii</i>, 189-190; Dumeniuc <i>et alii</i>, 81-84; Stati, 113-122.</p>
4.	<p>Limba ca ansamblu stratificat</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nivelele limbii și unitățile lor <ol style="list-style-type: none"> a) Nivelele de bază și cele intermediare b) Problema nivelelor de periferie ale limbii 	2	<p>Dîrul, 64-71; Dumeniuc <i>et alii</i>, 96-102; Iordan <i>et alii</i>, 52-54; <i>Tratat</i>, 198-202; Țurlanu, 65-69; 86-91</p>

	2. Relațiile dintre unitățile limbii a) Relații paradigmatică b) Relații sintagmatice c) Relații ierarhice		
5.	Mijloacele de exprimare a valorilor gramaticale 1. Noțiune de morfem 2. Afixarea. Tipuri de afixe a) prefixe; b) sufixe; c) desinențe; d) infixe; e) interfixe; f) confixe; g) transfixe; h) morfemul zero 3. Alte mijloace echivalente funcțional cu afixele: a) reduplicarea; b) alternanțele fonetice; c) supletivismul; d) accentul; e) intonația; f) topica; g) cuvinte auxiliare 4. Logoforme sintetice și analitice	6	Bidu-Vrănceanu <i>et alii</i> , 13-14; 33; 39-41; 166; 266; 273-274; 327-329;401; 518-519; 521-522; 544-545 Dumeniuc <i>et alii</i> , 273-280; <i>Introducere</i> , 156-161
6.	Evoluția limbii 1. Apariția și dispariția limbilor 2. Problema schimbărilor lingviale 3. Cauzele evoluției lingviale a) cauzele externe b) cauzele interne	4	Guțu-Romalo, 9-95 Munteanu, 298-319; <i>Tratat</i> , 299-313; Țurlanu, 129-140; Vraciu, p. 285-297
7.	Contactul dintre limbi 1. Categoriile de substrat, superstrat și adstrat 2. Împrumutul și bilingvismul	2	Lobiuc, 9-98; <i>Tratat</i> , 522-529; Țurlanu, 154-156
8.	Limbaajul și implicațiile lui	2	Coșeriu 1997: 80-88; Coșeriu 1994: Munteanu, 197-200
		30	

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. /r.	Conținuturi	Nr. de ore	Bibliografie
1.	Distincțiile conceptuale primare ale lingvisticii 1. Limbaj; 2. Limbă, 3. Vorbire; 4. Comunicare;	2	Bidu-Vrănceanu <i>et alii</i> , 126-127, 292-295, 573. Coșeriu 1995: 13-48; Munteanu, 11-19; Popa 1995: 119-124; Stati 1973: 19-23;

	5. Lingvistică		<i>Tratat</i> , 32-42
2.	<p>Lingvistica – știință autonomă și integrală</p> <p>1. Statutul științific al lingvisticii</p> <p>a) Premisele istorice ale lingvisticii moderne</p> <p>b) Lingvistica – disciplină teoretică și empirică</p> <p>2. Lingvistica versus științe ale limbajului</p> <p>3. Conceptul de lingvistică integrală</p>	2	Coșeriu 2000: 81-105; Munteanu, 19-23; Niculescu, 9-12; Popa 2003: 84-90
3.	<p>Originea limbajului uman</p> <p>1.Noțiuni generale despre teoriile referitoare la originea limbajului</p> <p>2.Teoria revelației (mituri, legende)</p> <p>3.Teorii cu caracter psihologist. Teoria onomatopeică.</p> <p>4.Teorii sociologice. Teoria convenției sociale. Teoria strigătelor de muncă</p> <p>5.Teoria priorității limbajului gestual</p> <p>Teoria gesturilor vocale. Teoria intejecțiilor</p> <p>6.Teoria naturală (imitațiilor sonore)</p> <p>7.Teoria biologică</p> <p>8. Teoriile materialiste</p> <p>9.Teoriile monogenezei și poligenezei</p> <p>10.Teoria marxistă</p> <p>11.Concluzii</p>	2	Dumeniuc <i>et alii</i> , 31-46; Eco, 7, 13, 64 ș.a.; <i>Introducere</i> , 29-36; <i>Tratat</i> , 297-299; Vraciu, 40-49; Wald
4.	<p>Limba și alte mijloace de comunicare între oameni</p> <p>1. Conceptul de sistem de comunicare (limbaj).</p> <p>2. Limbaje umane și limbaje animale (sonore, gestuale, cinetice, tactile, cromatice etc.)</p> <p>3. Distincțiile dintre sistemul lingval și alte sisteme funcționale</p> <p>4. Alte mijloace de comunicare sonoră (strigăte, șuierat, tam-tam)</p> <p>5. Limbajul gesturilor. Dactilologia</p>	4	Dumeniuc <i>et alii</i> , 23-26; Slama-Cazacu, Wald
5.	<p>Sisteme de comunicare grafică. Din istoricul scrierii</p>	2	Dumeniuc <i>et alii</i> , 177-217
6.	<p>Limba literară ca „limba exemplară”</p> <p>1. Funcțiile sociale ale limbii literare</p> <p>2. Dimensiunea istorică a limbii literare</p> <p>3. Caracterul scris al limbii literare</p> <p>4. Caracterul normat și unitar al limbii literare</p> <p>5. Caracterul cultivat al limbii literare</p>	3	Munteanu, 276-297;
		14	

c) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de laborator

Nr. ctr.	Conținuturi	Nr. de ore	Bibliografie
1.	<p style="text-align: center;">Semnul lingvistic. Definiție și scurt istoric</p> <p>1. Noțiune de semn. Clasificarea semnelor. 2. Semnul lingvistic: teorie, istorie, interpretări. 3. Complexitatea semnului lingvistic: principalele caracteristici. 3.1. Caracterul binar al semnului lingvistic: semnificant și semnificat. 3.1.1. Formă și conținut în limbă. 3.2. Caracterul informațional al semnului lingvistic. 3.3. Caracterul liniar al semnificantului semnului lingvistic. 3.4. Caracterul relațional al semnului lingvistic. 3.4.1. Raporturile lingvistice fundamentale (raporturi sintagmatice, raporturi paradigmatică). 3.5. Caracterul arbitrar / non-arbitrar al semnului lingvistic. 3.5.1. Motivarea fonetică 3.5.2. Motivarea morfo-lexicală 3.5.3. Motivarea semantică 3.5.4. Etimologia populară 4. Dinamica semnului lingvistic</p>	4	<p>Berejan <i>et alii</i>, 156-190; Bidu-Vrânceanu <i>et alii</i>, 466-469; Dumeniuc <i>et alii</i>, 102-108; Graur, 149-185; <i>Introducere</i>, 42-49; Munteanu, 201-239; Saussure Fr. de, 85-97</p>
2.	<p style="text-align: center;">Funcțiile limbajului</p> <p>1. Noțiune de funcție a limbii 2. Polifuncționalitatea sau monofuncționalitatea limbii ? 3. Esența funcțiilor limbii: a) funcția constitutivă; b) funcția expresivă (de exprimare); c) funcția cognitivă (gnoseologică); d) funcția acumulativă 4. Problema funcțiilor limbii în știința lingvistică. Alte funcții ale limbii 5. Interacțiunea funcțiilor limbii</p>	4	<p>Bidu-Vrânceanu <i>et alii</i>, 225-228; Dumeniuc <i>et alii</i>, 6-12; Irimia, 103-104; 138-142; 185-187; 213-215; Munteanu, 240-258; Vianu, 22-26.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Nivelele de bază ale limbii și unitățile lor</p> <p>1. Noțiune de nivel al limbii. 2. Nivelele de bază ale limbii. 3. Legătura dintre nivelele limbii. 4. Unitățile de bază ale limbii. Principiile de clasificare. Clasificarea</p>	4	<p>Berejan <i>et alii</i>, 156-190; Bidu-Vrânceanu <i>et alii</i>, 347-348, 557-558; Dumeniuc <i>et alii</i>, 217-262; Irimia 1997: 15-17, 21-25, 327-330, 353-354.</p>

	unităților limbii. 5. Tipuri de relații între unitățile limbii. 6. Unitățile limbii și unitățile vorbirii.		
4.	Clasificarea limbilor lumii 1. Diversitatea limbilor lumii și dificultatea clasificărilor 2. Clasificarea genealogică a limbilor 3. Clasificarea tipologică a limbilor a) Limbile izolante b) Limbile aglutinante c) Limbile flective d) Limbile polisintetice (incorporante)	2	Coșeriu 1994: 10-25; Munteanu, 152-187; Sala <i>et alii</i> ; <i>Tratat</i> , 445-490
	Probă de evaluare	1	
		30	

Strategii didactice

Dezvoltarea competențelor și atingerea finalităților cursului se va realiza prin aplicarea metodelor clasice și a strategiilor de tip inductiv-deductiv, algoritimizat, evaluativ-situativ, pe tehnicile de dezvoltare a gândirii critice/creative: dezbaterile, reflexia, lectura comentată, discuțiile ghidate ș. a. Se va urmări îmbinarea productivă/optimă a metodelor clasice cu cele moderne.

Activități de lucru individual

1. Studiul (noțiilor de curs, suportului de curs, manualelor) și documentare suplimentară în bibliotecă, pe Internet, pe teren, etc.	20	4. Consultații	4
2. Activități specifice de pregătire pentru seminar, laborator	40	5. Examinare finală	2
3. Realizare de referate, eseuri etc.	10		
TOTAL ore studiu individual (pe semestru) = 76			

Activități pentru lucrul independent

Nr. d/o	Tema	Nr. de ore	Bibliografie
1.	Schiță de istorie a ideilor lingvistice 1. India antică: între necesitățile culturale și precizia analizei lingvistice; 2. China: între reflecția teologic-filozofică și exigențele practicii administrativ-sociale; 3. Lumea arabo-islamică: supremația textului sacru;	6	Munteanu, 39-96; Țurlanu, 9-24

	4. Grecia antică: între speculația metafizică și editarea textelor literare clasice; 5. Roma antică: fundamentul lingvistic al celor „Șapte arte liberale” ș.a.		
2.	Lingvistica între științele naturii și științele spiritului Concepția lui E. Coșeriu despre principiile lingvisticii ca știință a culturii	2	Coșeriu 1992; Munteanu, 34-39

Evaluarea

Cursul are caracter dublu: teoretic și practic. Pentru evaluarea periodică vor fi propuse referate, eseuri, studii de caz ș.a. Pentru evaluarea sumativă periodică se vor propune 2 probe de evaluare: o probă după terminarea cursului teoretic și o probă după terminarea cursului practic. Forma de evaluare finală este examenul care se va desfășura în scris (test).

Evaluare finală – examen

a) Chestionar

1. Noțiuni despre lingvistică și obiectul ei de studiu;
2. Noțiuni generale despre teoriile referitoare la originea limbajului;
3. Limba și alte mijloace de comunicare între oameni;
4. Funcțiile limbii;
5. Sisteme de comunicare grafică. Din istoricul scrierii;
6. Clasificarea limbilor lumii;
7. Semnul lingvistic. Definiție și scurt istoric;
8. Distincțiile dintre sistemul lingval și alte sisteme funcționale;
9. Planurile limbii și asimetria lor;
10. Nivelele și unitățile limbii;
11. Relațiile dintre unitățile limbii;
12. Evoluția limbii;
13. Contactul dintre limbi;
14. Mijloacele de exprimare a valorilor gramaticale;
15. Limba literară ca „limbă exemplară”.

b) Mostră evaluare sumativă

1. Dezvăluți, în 2-3 enunțuri, conceptul de limbaj (6 p.).
2. De ce este determinată arborescența lingvisticii. Argumentați, în 2-3 enunțuri, răspunsul (6 p.).
3. Descrieți, în 5 enunțuri, în ce constă principiul tradiției al lingvisticii ca știință a culturii (10 p.).
4. Definiți conceptul de cod lingvistic (3 p.).
5. Dezvăluți, în 8-10 enunțuri, esența unității și diversității lingvisticii (10 p.).

Barem de notare

Puncte	35	34-32	31-28	27-23	22-18	17-13	12-9	8-6	5-4	3-1
Nota	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Bibliografia

1. Silviu Berejan *et alii*, *Lingvistica generală*, Chișinău, Editura Lumina, 1985.
2. Silviu Berejan, *Aspecte ale studierii limbii române în Republica Moldova* // RLȘL, 1994, nr. 5, p. 189-190.
3. Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2001.
4. Eugen Coșeriu, *Alteritate, toleranță și masochism* (dialog cu un elev despre politica și etica lingvistică) // RLȘL, 1997, nr. 3.
5. Eugen Coșeriu, *Introducere în lingvistică*, Cluj, Editura Echinoux, 1995.
6. Eugen Coșeriu, *Latinitatea orientală* // LR, 1994, nr. 3.
7. Eugen Coșeriu, *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău, Editura ARC, 2000.
8. Eugen Coșeriu, *Lingvistica integrală*. Interviu cu E. Coșeriu realizat de Nicolae Saramandu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996.
9. Eugen Coșeriu, *Lingvistica: starea ei actuală* // RLȘL, 1993, nr. 1.
10. Alexandru Dîrul, *Corelația dintre unitățile lingvistice și nivelele limbii* // RLȘL, 2003, nr. 5-6.
11. Ion Dumeniuc, Nicolae Matcaș, *Introducere în lingvistică*, Chișinău, Editura Lumina, 1987.
12. Alexandru Graur, *Studii de lingvistică generală*, București, Editura Academiei, 1960.
13. *Introducere în lingvistică*, sub red. Al. Graur, București, Editura Științifică, 1972.
14. Emil Ionescu, *Manual de lingvistică generală*, București, Editura Bic ALL, 1997.
15. Dumitru Irimia, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
16. Iorgu Iordan, Vl. Robu, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.
17. Ioan Lobiuc, *Contactele dintre limbi*, vol.I, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1998.
18. Eugen Munteanu, *Introducere în lingvistică*, Iași, Editura Polirom, 2005.
19. Alexandru Niculescu, *Individualitatea limbii române între limbile romanice. Noi contribuții*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1999.
20. Gheorghe Popa, *Unele aprecieri asupra lingvisticii și a obiectului ei de studiu* //RLȘL, 1995, nr.3.
21. Gheorghe Popa, *Unitatea în diversitate a lingvisticii* // RLȘL, 2003, nr. 1-2.
22. Adrian Poruciu, *Ce (mai) este de substrat în limba română* // LR (Ch.), 1995, nr. 6.
23. Jean-Jacques Rousseau, *Eseu despre originea limbilor, unde se vorbește despre melodie și despre imitația muzicală*, Iași, Polirom, 1999.
24. Marius Sala, Ion Vintilă-Rădulescu, *Limbile lumii* // Mică enciclopedie, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981
25. Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, Iași, Editura Polirom, 1998.
26. Tatiana Slama-Cazacu, *Stratageme comunicaționale și manipularea*, Iași, Polirom, 2000.
27. Sorin Stati, *Douăzeci de scrisori despre limbaj*, București, Editura Științifică, 1973.
28. *Tratat de lingvistică generală*, sub red.: acad. Alexandru Graur, Sorin Stati, Lucia Wald, București, Editura Academiei, 1971.
29. V. Țurlanu, *Curs de lingvistică generală*, Galați, Editura .
30. Tudor Vianu, *Dubla intenție a limbajului* // *Arta prozatorilor români*, Chișinău, Editura Hyperion, 1991.
31. A. Vrăciuc, *Lingvistica generală și comparată*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1980.
32. Lucia Wald, *Sisteme de comunicare umană*, București, Editura Științifică, 1973.